

Хорунжак Надія

к.е.н, доцент, докторант

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Визначений Стратегією модернізації [6] напрям удосконалення системи обліку, який полягає у розробленні та запровадженні єдиного Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі передбачає гармонізацію з бюджетною класифікацією.

У зв'язку з тим, що бюджетна класифікація є обов'язковою для застосування всіма учасниками бюджетного процесу в межах бюджетних повноважень [2], виникають об'єктивні передумови формування і єдиного Плану рахунків. Законодавством визначено (ст. 2 Бюджетного Кодексу), що міністерство фінансів України затверджує бюджетну класифікацію, зміни до неї та інформує про це Комітет Верховної Ради України з питань бюджету [2]. Такий підхід автоматично, у випадку необхідності дотримання відповідності Плану рахунків бюджетній класифікації, вимагає передбачення у ньому ряду вільних рахунків, оскільки існують об'єктивні передумови, що викликатимуть зміни як усередині цієї класифікації, так і її складових частин загалом. Наразі бюджетна класифікація має такі складові частини: 1) класифікація доходів бюджету; 2) класифікація видатків та кредитування бюджету; 3) класифікація фінансування бюджету; 4) класифікація боргу [2].

У більш загальному розмежуванні, адаптованому до сутності Плану рахунків, ця класифікація може бути згрупована як доходи та видатки бюджету. В такому разі група „класифікація доходів бюджету” та „класифікація боргу” можуть бути об'єднані з допомогою класу рахунків „Доходи” (за класифікаційними групами). Відповідно до характеристики рахунків пасивів, борг доцільно відображати за дебетом рахунків цього класу. Щодо видатків, то обґрунтованим видається поєднання другої та третьої складової бюджетної класифікації в одному класі рахунків шляхом встановлення відповідної розрядності рахунків. У цьому контексті корисним буде досвід формування номера рахунку Плану рахунків бюджетного обліку, який існує в Росії. Тим більше, що Єдиний План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, який рекомендується до впровадження з 1 січня 2015 року в Україні має ряд схожих ознак з тим Планом рахунків, який використовується російськими суб'єктами бюджетної сфери.

Аналіз структури Єдиного Плану рахунків свідчить про достатню логічність його будови та спрямованість на забезпечення посилення контрольної функції обліку. Також склад цього Плану уможливорює відображення у системі рахунків операцій згідно задекларованих законодавством принципів і методів обліку.

У цьому контексті, певним чином, досягнуто вимог, які ставилися переважною більшістю науковців і практиків. Зокрема йдеться про те, що Єдиний план рахунків, повинен гармонізувати з бюджетною класифікацією,

ґрунтуватися на методі нарахування й забезпечувати формування національних рахунків з урахуванням специфіки бюджетних установ, забезпечувати мобільність облікових процесів та прозору консолідацію інформації [1].

Загалом слід підкреслити, що термін „гармонізація” у цьому конкретному випадку охоплює лише сторону, яка виступає лише частиною загального цілого – бюджетну класифікацію доходів і видатків. Проте у більш широкому розумінні, справедливою є думка Петрука О. М., котрий стверджує, що гармонізація передбачає певну відповідність та злагодженість, дотримання принципів ведення бухгалтерського обліку і статистики, складання звітності групою країн чи їх об'єднанням, наприклад країнами ЄС, СНД. Гармонізація передбачає поєднання та взаємну відповідність законодавства країн щодо регулювання бухгалтерського обліку і статистики, існування в кожній країні своєї моделі організації обліку і системи стандартів. Головне завдання гармонізації полягає в тому, щоб вони суттєво не відрізнялись від аналогічних стандартів в інших країнах – членах співтовариства, тобто знаходились у гармонії один з одним [4; 5]. Якщо автоматично перенести такий підхід на досліджуваний План рахунків, то слід звернути увагу на такі аспекти. По-перше, пропонований План кардинально відрізняється від діючих і застосовуваних у різних галузях на сьогоднішній день (План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, уточнений згідно Наказу міністерства фінансів України №611 від 26.06.2013; План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів; План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій). Кожен з досліджуваних планів рахунків має власну специфіку та певним чином відрізняється від інших. Проте ті, які діють на сьогодні, все-таки мають більше спільних рис, ніж відмінностей. Методологічно усі вони вирізняються витратною основою. Тобто акцентують зусилля на забезпеченні детального обліку витрат (видатків) і, таким чином, служать цілям їхньої оптимізації. Натомість при розробці нового Єдиного плану, як свідчить його структура, за ціль було вибрано забезпечення ефективного контролю доходів і витрат (видатків). Таке поєднання достатньо актуальне, особливо якщо врахувати факт ресурсної обмеженості та потребу в економії на різних етапах ресурсовикористання. Склад рахунків, дозволяє з достатньою деталізацією та логічністю вести облік доходів і видатків державного і місцевих бюджетів, а також діяльності бюджетних установ.

Однак для відображення операцій та явищ, які відбуваються в процесі діяльності державних підприємств, він недостатньо адаптований. Задля забезпечення методологічної єдності та гармонізації варто застосувати системний підхід і до формування Планів рахунків, в тому числі на національному рівні. В подальшому він уможливить глобалізацію облікової політики, принципів обліку та його функцій на міжнародному рівні. У зв'язку з цим більш доцільним було б виокремлення таких класів рахунків: 1 – необоротні активи; 2 – запаси; 3 – кошти, розрахунки та інші активи; 4 – капітал і результат виконання бюджету та кошторису; 5 – довгострокові зобов'язання; 6 – поточні зобов'язання; 7 – доходи; 8 – рахунки витрат і управлінського обліку; 9 – витрати діяльності; 0 – позабалансові рахунки.

По-друге, не применшуючи дійсно значного прогресу у вирішенні проблеми

формування єдиного Плану рахунків, слід зауважити, що окрім удосконалення його з точки зору впорядкування класів, необхідно здійснити окремі уточнення, які стосуються сутнісного змісту деяких рахунків.

Список використаних джерел

1. Борисова Н.В. Реформування бухгалтерського обліку в державному секторі: реалії та конструктивні перспективи / Н.В. Борисова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2010_13/borisova.htm.
2. Бюджетний Кодекс, Закон України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/byudzhetniy_kodeks_ukraini/statja-56.htm
3. Інструкція по бюджетному учёту. – М.: ООО „Статус-Кво”, 2005. – 432 с.
4. Петрук О.М. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку в Україні: стратегія, гармонізація, регламентація: автореф. дис... д-ра екон. наук 08.06.04: КНЕУ ім. В. Гетьмана. – К., 2006. – 33 с. – 34 с.; Петрук О.М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с.
5. Петрук О.М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с.
6. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів від 16 січня 2007 р., №34. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id.

Чудовець Віталій

к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк

ПРОБЛЕМИ ТА ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Складність організації, технології та економіки виробництва промислових підприємств вимагає системних підходів до управління витратами як основного фактора їх ефективної роботи. Витрати виступають об'єктом найважливіших функцій управління – організації виробництва, планування (бюджетування), нормування, аналізу, контролю та обліку. Їх реалізація неможлива без належним чином побудованої облікової системи. Однак, дослідження сучасного стану теорії та практики обліку витрат вказують на наявність проблем, які потребують наукового вирішення, зокрема:

1) різні підходи до трактування категорії “витрати”, в тому числі підміна поняттям “затрати”, нечіткість розкриття в національних положеннях